

АПАРАТ ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Головне науково-експертне управління

01008, м.Київ-8, вул. М. Грушевського, 5, тел.:255-40-25, 255-45-01; факс: 255-41-86

До реєстр. № 4533 від 21.12.2020
Народні депутати України
Д. Монастирський та інші

ВИСНОВОК

на проект Закону України «Про конституційну процедуру»

У Головному управлінні розглянуто поданий законопроект, метою якого є «урегулювання процедурної і процесуальної діяльності КСУ в межах та обсягу, передбачених ст. 153 Конституції України» (п. 2 пояснювальної записки) шляхом прийняття окремого Закону України «Про конституційну процедуру».

Крім того, в проекті передбачено внесення низки змін до: ст. ст. 361 та 363 Кодексу адміністративного судочинства України; ст. ст. 423 та 424 Цивільного процесуального кодексу України; ст. ст. 320 та 321 Господарського процесуального кодексу України; ст. ст. 147, 149 та 150 Регламенту Верховної Ради України; ст. ст. 3, 11, 17-19, 21, 28, 33, 39, 42-44 Закону України «Про Конституційний Суд України» (далі – Закон). Також в проекті передбачено виключення ст. ст. 6, 7, 8, 32, 35-38, 50-98 із положень Закону та доповнення його приписів ст. 21-1 «Дисциплінарна відповідальність суддів Конституційного Суду».

Головне управління, розглянувши законопроект у стислий термін, вважає за необхідне висловити щодо його положень наступні міркування та зауваження.

Щодо основного тексту проекту Закону України «Про конституційну процедуру»

1. Проект закону складається із восьми розділів та 65 статей, переважна більшість яких повністю або частково відтворює положення Закону України «Про Конституційний Суд України», які поданим проектом пропонується виключити з його тексту.

Разом з тим, поданий законопроект містить чимало новел, які стосуються різних процедурних аспектів діяльності Конституційного Суду України (далі – КСУ). Зокрема у поданому законопроекті закріплюється поняття конституційної доктрини (ст. 3), врегульовуються особливості провадження у справах про конституційність міжнародних договорів (ст. 48) та у справах з імпічменту Президента України (ст. 49). До найбільш істотних новел слід

віднести впровадження реєстру актів КСУ та публічний доступ до нього (ст. 8), автоматизованої системи документообігу КСУ та автоматизованого (випадкового) розподілу справ між суддями (ст. 9), відшкодування шкоди, завданої застосуванням актів і діями, що визнані неконституційними (ст. 64).

У законопроекті також деталізуються питання самовідводу суддів КСУ (ст. 15), дисциплінарної відповідальності суддів КСУ (нова ст. 21-1 Закону України «Про Конституційний Суд України»), впроваджується процедура ознайомлення учасників конституційного провадження з матеріалами справи (ст. 45), компенсація витрат суб'єкта права на конституційну скаргу (ст. 46).

2. Положення проекту викладені таким чином, що предмет його правового регулювання не можливо чітко відмежувати від предмету правового регулювання Закону України «Про Конституційний Суд України». Про це, зокрема, свідчить те, що у проекті частково відтворюються приписи Закону (наприклад, положення ч. 1 ст. 1 проекту майже повністю відтворюють текст преамбули чинного Закону, а зміст ч. 1 ст. 2 дублює припис ч. 1 ст. 2 Закону). Перший абзац ч. 5 ст. 3 зазначеної статті проекту повністю дублює припис ч. 2 ст. 92 чинного Закону. А положення ст. ст. 4-6 проекту, які вносять питання відкритості і гласності діяльності, повноваження, межі повноважень КСУ, на нашу думку, належать до норм матеріального права, та не мають безпосереднього відношення до конституційного провадження. Не є також процедурними за своїм характером положення щодо організаційної структури КСУ (ст. 10 проекту), тощо. Водночас, у проекті передбачається регулювання низки питань, в тому числі процедурних за своїм характером, внутрішніми актами КСУ (наприклад, у ст. 50 проекту). За таких умов різні питання провадження справ у КСУ будуть розпорощені між різними правовими актами, що суперечить потребам систематизації законодавства та може викликати виникнення колізій правових норм та труднощі при правозастосуванні.

3. Законопроектом впроваджується нове для конституційного судочинства поняття «конституційна доктрина».

Відповідно до ч. 3 ст. 2 проекту «під час розгляду справ Суд керується засадою найвищої юридичної сили Конституції України і конституційною доктриною».

По-перше, слід зауважити, що це не єдині засади, якими повинен керуватись КСУ. До таких засад мають бути віднесені також закріплені у ст. 8 Конституції України принцип верховенства права та пряма дія конституційних норм.

По-друге, приписи поняття «конституційної доктрини» мають дещо суперечливий характер. Зокрема у ч. 1 ст. 3 йдеться про конституційну доктрину як «сукупність юридичних позицій Конституційного Суду», але одночасно «конституційну доктрину також складають загальновизнані й усталені ідеї, положення, наукові погляди, принципи права та теоретичні узагальнення щодо предмету конституційно-правового регулювання».

При цьому слід звернути увагу, що зміст поняття «юридична позиція» КСУ у законопроекті не розкривається.

У ч. 5 ст. 3 проекту передбачено, що «розвиток, зміна і конкретизація раніше сформованої Судом конституційної доктрини не допускається, якщо це матиме наслідком зміну раніше висловленої юридичної позиції щодо обсягу і порядку виконання повноважень органами державної влади, якщо це передбачатиме звуження змісту та обсягу конституційних прав і свобод людини і громадянина чи матиме суттєвий вплив на засади поділу влади на законодавчу, виконавчу та судову (крім випадків, коли потреба в цьому буде обґрунтована необхідністю захисту суверенітету і територіальної цілісності України, або якщо з часу висловлення попередньої правової позиції зазнало суттєвих змін відповідне нормативно-правове регулювання)».

На нашу думку, оголошення «загальновизнаних й усталених ідей, положень, наукових поглядів, ... теоретичних узагальнень» однією із засад, якими КСУ має обов'язково керуватись у своїй діяльності, є невдалою ідеєю і може привести до додаткових суперечок і дискусій навколо рішень КСУ, що не сприятиме підвищенню їх авторитетності. КСУ має брати до уваги названі вище речі настільки, наскільки він (тобто більшість його суддів) вважатиме їх доречними і правильними саме для тієї справи, яку розглядає КСУ. Слід також брати до уваги, що ані «наукові погляди» на певні питання права, ані «теоретичні узагальнення» не є завжди однозначними і незмінними, досить часто вони є не лише відмінними між собою, але й прямо протилежними. Тому постійно траплятимуться випадки, коли КСУ в своєму рішенні спиратиметься на одні «наукові погляди» та «теоретичні узагальнення», а його будуть звинувачувати у тому, що він у своєму рішенні не врахував інші, можливо не менш авторитетні «наукові погляди» і «теоретичні узагальнення» з цього ж питання.

Так само проблематичною є й вимога про незмінність раніше сформульованих КСУ правових позицій. По-перше, такий припис робить неможливим розвиток «конституційної доктрини» навіть тоді, коли цього нагально вимагають інтереси суспільства. По-друге, таким чином стає неможливим виправлення помилок, появи яких не можна виключати. На нашу думку, не слід взагалі регулювати нормами закону питання про те, наскільки КСУ зв'язаний своїми попередніми рішеннями і правовими позиціями, при цьому варто брати до уваги, що в інших країнах (зокрема, у Великобританії та США) суди найвищого рівня зазвичай не зв'язані попередніми рішеннями.

4. У проекті передбачається впровадження автоматизованої системи документообігу КСУ (ст. 9), що, в цілому, може бути оцінено позитивно. Порядок функціонування автоматизованої системи документообігу КСУ визначається Положенням, яке затверджується КСУ (ч. 6 ст. 9) і має бути затверджене протягом шести місяців з дня набрання чинності цим Законом (підп. 2 п. 5 Розділу VII Прикінцеві положення).

З наведених приписів випливає, що у законопроекті не визначено строків впровадження Автоматизованої системи документообігу, адже у його

приписах встановлено граничні строки прийняття відповідного Положення, а не впровадження відповідної системи. З положень проекту також не зрозуміло, чи мають вміщуватись до Автоматизованої системи документообігу електронні матеріали справ, тексти рішень та інших документів по справах, що знаходяться у провадженні на момент запуску системи документообігу. Аналогічні по суті зауваження стосуються впровадження Реєстру актів КСУ.

5. Відповідно до статті 8 проекту «акти Суду, вказані в статті 50 цього Закону і які пов'язані із конституційним провадженням, є відкритими та підлягають оприлюдненню в Реєстрі актів Конституційного Суду України (далі – Реєстр) в електронній формі в день їх ухвалення, крім випадків, визначених частинами четвертою-п'ятою цієї статті». В цілому підтримуючи ідею забезпечення публічного доступу до актів КСУ, вважаємо, що дотримання передбачених у проекті строків оприлюднення («в день ухвалення») є дещо проблемним з огляду на значну кількість таких актів, адже до них віднесено рішення, висновки, ухвали, забезпечувальні накази, постанови (ст. 50 проекту).

Водночас, завертаємо увагу на те, що відповідно до ч. 4 ст. 1 проекту «внутрішні акти Суду, прийняті на підставі частини другої цієї статті, підлягають оприлюдненню на веб-сайті Суду не пізніше дня наступного, за днем їх ухвалення Судом». Отже, з положень законопроекту остаточно незрозуміло, чи слід оприлюднювати відповідні акти двічі: на веб-сайті та у Реєстрі актів КСУ.

6. У ч. 7 ст. 13 проекту передбачено, що засідання Колегії є повноважним, якщо на ньому присутні більшість суддів КСУ, які входять до її складу. При цьому встановлено, *що відсутні судді мають право направляти письмові висновки з питань, які розглядаються в Колегії*. Проте з положень проекту не зрозумілий статус таких висновків та юридична обов'язковість їхнього розгляду чи врахування при прийнятті рішень.

7. Зміст запропонованої ч. 1 ст. 12 проекту виглядає суперечливим. Адже в ній з одного боку передбачено, що Сенат діє у складі дев'яти суддів КСУ, але водночас у наступному абзаці ч. 1 цієї ж ст. 12 уточнюється, що «Сенат є повноважним за умови участі в ньому щонайменше шести суддів Конституційного Суду». Отже, в абз. 1 ч. 1 ст. 12 доцільно передбачити, що до складу Сенату входять дев'ять суддів Конституційного Суду.

8. Низка зауважень виникає стосовно застосування Судом забезпечувальних заходів.

8.1. У ч. 1 ст. 27 проекту передбачається, що при розгляді конституційної скарги Суд у виняткових випадках може вжити заходи щодо забезпечення конституційної скарги, видавши забезпечувальний наказ (ст. 54 проекту), який є виконавчим документом. При цьому в абз. 2 ч. 4 ст. 27 проекту передбачено, що питання про забезпечення конституційної скарги вирішується як Великою палатою, так і Сенатом, на розгляді яких перебуває конституційна скарга.

Необхідно звернути увагу, що на сьогодні у чинних приписах ст. 78 Закону встановлено, що при розгляді конституційної скарги лише Велика палата у виняткових випадках з власної ініціативи може видати забезпечувальний наказ. Натомість у проекті, по суті, пропонується, щоб забезпечувальний наказ став звичайним інструментом конституційного провадження, а рівень прийняття рішення щодо його застосування (Сенатом, тобто, шістьма суддями від імені КСУ) знижується.

Зазначена новела є щонайменше дискусійною, адже забезпечувальний наказ не може бути звичайним і широко застосовуваним інструментом роботи КСУ.

8.2. У абз. 3 ч. 4 ст. 27 проекту визначено, що тимчасове забезпечення конституційної скарги, прийняте Колегією, *діє протягом одного місяця з дня прийняття забезпечувального наказу та втрачає силу за спливом цього строку або в разі прийняття Сенатом чи Великою палатою ухвали про відмову у забезпеченні конституційної скарги* (з моменту, який настане першим). Всупереч цьому у ч. 6 ст. 27 проекту передбачено, що *прийняття Судом рішення по справі не є підставою для втрати чинності забезпечувальним наказом*. Забезпечувальний наказ втрачає чинність з дня постановлення ухвали про скасування забезпечувального наказу.

Отже, приписи проекту стосовно терміну дії забезпечувальних наказів є суперечливими і потребують узгодження між собою. Крім того, з тексту проекту неможливо з'ясувати, на якій підставі та в якому порядку має розглядатись питання про скасування забезпечувального наказу у випадку, передбаченому ч. 6 ст. 27, адже з прийняттям Судом рішення по справі конституційне провадження закривається, отже, незрозуміло на якій підставі і за якою процедурою Суд повертатиметься до цього провадження (чи йдеться про інше, нове провадження).

9. У ч. 3. ст. 35 проекту передбачається, що «суб'єкт права на конституційну скаргу разом із конституційною скаргою чи до моменту переходу Суду до закритої частини пленарного засідання може заявити мотивоване клопотання про розгляд справи в порядку усного провадження, яке розглядається Судом з постановленням ухвали». Водночас там же міститься уточнення, що «за відсутності такого клопотання вважається, що суб'єкт права на конституційну скаргу не бажає розгляду справи в порядку усного провадження». Зазначений припис, на наш погляд, є юридично некоректним, оскільки пропонує закріпити юридичну фікцію, в якій немає потреби.

10. У ч. 7 ст. 56 проекту міститься припис, згідно з яким «Суд може визнати акт (його окремі положення) таким, що не відповідає Конституції України в певному аспекті (застосування його у певний спосіб, до визначеного Судом кола правовідносин чи осіб тощо) без втрати ним чинності. У такому разі акт (його окремі положення) припиняє застосовуватись тільки у визначеному Судом аспекті в порядку та строки, визначені Судом».

У зв'язку з наведеним слід зазначити, що відповідно до ст. 152 Конституції України «закони та інші акти за рішенням Конституційного Суду України визнаються неконституційними *повністю чи в окремій частині*, якщо вони не відповідають Конституції України або якщо була порушена встановлена Конституцією України процедура їх розгляду, ухвалення або набрання ними чинності.

Закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність, якщо інше не встановлено самим рішенням, але не раніше дня його ухвалення».

З наведеного припису Конституції України не випливають повноваження КСУ «визнати акт (його окремі положення) таким, що не відповідає Конституції України в певному аспекті (застосування його у певний спосіб, до визначеного Судом кола правовідносин чи осіб тощо) без втрати ним чинності». Тому запропонована новела викликає сумнів з точки зору її відповідності Конституції України.

11. У положеннях ч. 2 ст. 53 проекту пропонується встановити, що КСУ надсилає ухвалу учаснику та залученому учаснику конституційного провадження не пізніше наступного робочого дня після її постановлення.

Звертаємо увагу, що, виходячи зі змісту чинних п. 4 ч. 2 ст. 44 Закону та ч. 6 ст. 55 проекту на Секретаріат КСУ покладено надсилання учасникам конституційних проваджень лише рішень і висновків КСУ, а не ухвал. При цьому, у п. 4 ч. 2 ст. 44 Закону залишається посилання на ст. 88 Закону, яка згідно з приписами проекту виключається з тексту Закону.

12. У положеннях ч. 2 ст. 11 вміщено перелік питань, розгляд яких віднесено до повноважень Великої палати. Порівняно з чинними приписами ст. 35 Закону у проекті пропонується у відповідному переліку передбачити, що до повноважень Великої палати відносяться також: «інші повноваження, передбачені Конституцією України» (п. 11 ч. 2 ст. 11 проекту). Наведений припис потребує коригування з огляду на те, що Конституція України визначає повноваження КСУ, а не Великої палати.

13. У положеннях ч. 2 ст. 32 проекту передбачені винятки, коли не може бути відмовлено у відкритті конституційного провадження у справі щодо перевірки на конституційність акта, що втратив чинність. Запропонований механізм викликає сумніви, адже предмет дослідження КСУ, його юридичні завдання у таких випадках не є чіткими і сформульовані занадто широко. Наприклад, передбачається, що КСУ не може відмовити у відкритті провадження щодо перевірки конституційності акту, що втратив чинність, якщо *«є підстави вважати, що достатньо ефективно поновлення його прав і свобод неможливе без розгляду справи Судом (зокрема у разі, якщо після втрати чинності законом (його окремими положеннями) чи внесення до нього змін не з'явилися інші ефективні засоби захисту прав і свобод суб'єкта права на конституційну скаргу)»*. Наведеним, по суті, передбачається, що КСУ ще

на стадії відкриття провадження у справі має дати оцінку положенням чинного законодавства на предмет «ефективного поновлення прав і свобод» після втрати чинності акту, що ним розглядається, що об'єктивно є неможливим.

Крім того, зауважимо, що відповідно до ч. 2 ст.152 Конституції України закони, інші акти або їх окремі положення, що визнані неконституційними, *втрачають чинність з дня ухвалення Конституційним Судом України рішення про їх неконституційність*. Виходячи з цієї конституційної норми можна дійти висновку про можливість розгляду КСУ на предмет конституційності лише чинних законодавчих актів (їх окремих частин чи норм), адже юридичним наслідком визнання таких актів неконституційними є втрата ними чинності. Натомість запропонований механізм, за яким нечинні закони (або окремі їх положення) визнаються неконституційними і «вдруге» втрачають свою чинність, виглядає алогічним.

14. У ч. 5 ст. 63 проекту передбачається, що «якщо Суд визнав неконституційним закон України (його окремі положення), відновлення дії закону України (його окремих положень), що регулював відповідні суспільні відносини до набрання чинності закону (його окремих положень), який визнаний неконституційним, здійснюється Верховною Радою України відповідно до порядку, встановленого чинним законодавством України».

Вважаємо за необхідне застерегти, що сама постановка питання про те, що внаслідок визнання неконституційними норм певного закону має «відновлюватись дія закону, що регулював відповідні відносини», є юридично некоректною. У цьому відношенні Головне управління виходить з того, що при внесенні законодавцем змін до певного закону (у тому числі, і при викладенні всього закону у новій редакції) відбувається не лише ухвалення нової редакції відповідних норм, але й припинення дії (втрата чинності) попередньої редакції. Слід брати до уваги, що припинення дії попередніх положень закону є свідомим рішенням законодавця, адже прийняття нових положень зумовлено саме тим, що законодавець вважає положення, які діяли раніше, недосконалими. Отже, після втрати чинності нормами закону питання про «відновлення» дії попередніх норм не може поставати в принципі, а виникає необхідність нового регулювання законодавцем відповідних суспільних відносин.

15. У ст. 46 проекту передбачається, що «суб'єкт права на конституційну скаргу, за конституційною скаргою якого постановлено рішення, *має право на компенсацію за рахунок державного бюджету витрат, пов'язаних із зверненням до Суду і розглядом справи в Суді*». Крім того, «склад витрат, граничний їх розмір до компенсації, строки і порядок їх виплати встановлюється постановою Кабінету Міністрів України» (та ж ст. 46). Водночас у ч. 4 ст. 44 проекту передбачається, що «суб'єкт права на конституційну скаргу, яку не розглянуто в межах строків, встановлених цим Законом, має право на компенсацію за рахунок державного бюджету. Розмір компенсації, строки і порядок її виплати встановлюється постановою Кабінету Міністрів України».

Вважаємо, що запропоновані новели не є достатньо обґрунтованими, адже *конституційними нормами передбачається можливість відшкодування державою лише матеріальної чи моральної шкоди, завданої фізичним або юридичним особам актами і діями, що визнані неконституційними* (ч. 3 ст. 152 Конституції України). Отже, держава повинна не «компенсовувати» витрати заявників, пов'язані з їх зверненням до КСУ, а відшкодовувати матеріальну чи моральну шкоду, завдану їм актами і діями, що визнані неконституційними.

16. У ст. 48 проекту містяться положення щодо особливостей провадження у справах щодо відповідності Конституції України чинних міжнародних договорів України або тих міжнародних договорів, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість. При цьому, у ч. 2 ст. 48 проекту зазначено, що у разі надання висновків про невідповідність міжнародного договору Конституції України Конституційний Суд України *у цьому ж провадженні вирішує також питання щодо неконституційності цього договору чи його окремих частин*. На нашу думку, наведені положення проекту потребують уточнення. Адже не є зрозумілим, які ще питання може вирішувати Конституційний Суд України у відповідному конституційному провадженні, окрім питань конституційності міжнародного договору чи його окремих частин.

Не є також зрозумілим, про які «правові акти» (окрім чинних міжнародних договорів України та міжнародних договорів України, що вносяться до Верховної Ради України для надання згоди на їх обов'язковість) йдеться у ч. 3 ст. 48 з посиланням на ч. 1 ст. 48, хоча у ч. 1 ст. 48 йдеться лише про відповідні міжнародні договори.

17. Потребує доопрацювання ч. 3 ст. 49, де передбачено, що «відставка за власним бажанням Президента України, *якому пред'явлено звинувачення*, є підставою для закриття конституційного провадження у справі. У такому разі притягнення цієї особи до відповідальності здійснюється у загальному порядку». Однак, у Конституції України не передбачено такої підстави для відставки Президента України, як «власне бажання». Відповідно до ст. 109 Конституції України відставка Президента України набуває чинності з моменту проголошення *ним особисто заяви про відставку* на засіданні Верховної Ради України. Тобто в Основному Законі України мова йде про особисту заяву, а не про власне бажання.

Водночас звертаємо увагу, що у ч. 5 ст. 111 Конституції України не йдеться про «пред'явлення звинувачення» Президенту України. Натомість зазначеною конституційною нормою передбачено, що Верховна Рада України, за наявності підстав, не менш як двома третинами від її конституційного складу *приймає рішення про звинувачення* Президента України.

Крім того, припис ч. 3 ст. 49 проекту про те, що у разі «відставки за власним бажанням» Президентом України «притягнення цієї особи до

відповідальності здійснюється у загальному порядку», не є процедурною нормою і її вміщення в текст даного законопроекту є зайвим.

18. На нашу думку, даний законопроект повинен передбачати також запобіжні механізми щодо розгляду КСУ справ, що містять ситуації реального конфлікту інтересів суддів КСУ (зокрема, справи про конституційність Закону України «Про Конституційний Суд України», його окремих частин чи змін до нього, а також будь-які справи про конституційність законів чи їх окремих частин, якщо ці закони (їх частини) визначають права, обов'язки або відповідальність суддів КСУ), а тому впливають на об'єктивність та упередженість їх оцінок та дій.

Щодо змін до кодексів України

1. Певні зауваження викликають запропоновані у проекті зміни до Кодексу адміністративного судочинства України (далі – КАСУ).

Змінами до п. 1 ч. 5 ст. 361 КАСУ дозволяється перегляд судових рішень у зв'язку з виключними обставинами у випадку встановлення Конституційним Судом України неконституційності (конституційності) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, незалежно від того, чи виконане рішення суду. З цим варто погодитися.

У той же час у законопроекті (зміни до п. 1 ч. 2 ст. 363 КАСУ) пропонується встановити, що з урахуванням положень ч. 1 цієї статті заява про перегляд судового рішення за нововиявленими або виключними обставинами може бути подана з підстав, визначених п. 1 ч. 2 та п. 1 ч. 5 ст. 361 цього Кодексу, не пізніше трьох років з дня набрання таким судовим рішенням законної сили. Тобто, встановлена Конституційним Судом України неконституційність (конституційність) закону, іншого правового акта чи їх окремого положення, застосованого (не застосованого) судом при вирішенні справи, буде підставою для перегляду судових рішень у зв'язку з виключними обставинами лише протягом трьох років з дня набрання таким судовим рішенням законної сили.

На відміну від запропонованого, відповідно до чинного п. 2 ч. 2 ст. 363 КАСУ заява про перегляд судового рішення за виключними обставинами може бути подана з підстав, визначених, зокрема, ч. 5 ст. 361 цього Кодексу, не пізніше десяти років з дня набрання таким судовим рішенням законної сили.

Таким чином, у разі прийняття запропонованих проектом змін строк, протягом якого може бути подана заява про перегляд судового рішення за виключними обставинами з підстав, передбачених п. 1 ч. 5 ст. 361 КАСУ, зменшиться з десяти до трьох років.

З цього приводу варто зауважити, що відповідно до ч. 3 ст. 22 Конституції України при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.

Крім того, у пояснювальній записці до законопроекту відсутнє обґрунтування необхідності скорочення строку, протягом якого можливим є подання заяви про перегляд судового рішення за виключними обставинами з підстав, визначених п. 1 ч. 5 ст. 361 КАСУ. Зокрема, не зазначено, яку легітимну мету переслідують запропоновані зміни; в чому полягає суспільна необхідність, якою вони обумовлені, тощо.

2. Зауваження щодо змін до КАСУ стосуються й запропонованих у проекті змін до Цивільного процесуального кодексу України та Господарського процесуального кодексу України.

Щодо змін до Закону України «Про Конституційний Суд України»

1. У положеннях ч. 2 ст. 21-1 передбачено, що суддя Конституційного Суду України може бути притягнутий до дисциплінарної відповідальності не пізніше трьох років з дня вчинення дії чи бездіяльності, вказаної в ч. 1 ст. 21-1 Закону.

Вважаємо, що пропоновані терміни притягнення до відповідальності є надмірно тривалими, адже, наприклад, згідно із приписами ст. 148 Кодексу законів про працю України дисциплінарне стягнення застосовується безпосередньо за виявленням проступку, але не пізніше одного місяця з дня його виявлення, не рахуючи часу звільнення працівника від роботи у зв'язку з тимчасовою непрацездатністю або перебування його у відпустці. Крім того, дисциплінарне стягнення не може бути накладене пізніше шести місяців з дня вчинення проступку.

2. У новій ч. 2 ст. 28 Закону пропонується встановити, що всім суддям Конституційного Суду України щорічна оплачувана відпустка повної тривалості надається одночасно.

Запропоновані новели, по-перше, не узгоджуються зі змістом ст. 10 Закону України «Про відпустки», де встановлюється, що при складанні графіків відпусток ураховуються інтереси виробництва, особисті інтереси працівників та можливості для їх відпочинку, а конкретний період надання щорічних відпусток у межах, установлених графіком, узгоджується між працівником і власником або уповноваженим ним органом. Крім того, введення імперативного припису щодо надання суддям Конституційного Суду України щорічної оплачуваної відпустки лише повної тривалості (30 робочих днів) не відповідатиме змісту ст. 8 Конвенції Міжнародної організації праці № 132 (переглянутої) 1970 року про оплачувані відпустки та положенням ст. 12 Закону України «Про відпустки», згідно з якими щорічна відпустка може бути поділена на частини.

По-друге, прийняття пропонованих новел може негативно вплинути на ефективність функціонування органу конституційної юрисдикції. Адже строки конституційного провадження чітко визначені в Законі, а у разі надання всім суддям Конституційного Суду України одночасної щорічної оплачуваної відпустки тривалістю 30 робочих днів виникає ймовірність

порушення строків конституційних проваджень, які відповідно до припису чинної ч. 3 ст. 75 Закону (ч. 3. ст. 44 проекту), не можуть перевищувати один календарний місяць (про надання висновку щодо відповідності законопроекту про внесення змін до Конституції України вимогам ст. ст. 157 і 158 Конституції України, за зверненням Президента України щодо конституційності актів Кабінету Міністрів України відповідно до п. 15 ч. 1 ст. 106 Конституції України, а також щодо яких Сенат, Велика палата визнали конституційне провадження невідкладним).

Крім того, надання одночасно всім суддям КСУ щорічної оплачуваної відпустки повної тривалості матиме наслідком необхідність по суті безальтернативного надання в той самий період відпусток для наукових консультантів і помічників суддів КСУ, що буде порушенням трудових прав і цих працівників.

3. У положеннях п. 5 Пояснювальної записки до проекту зазначено, що «прийняття законопроекту не потребує додаткових витрат з Державного бюджету України на момент його прийняття». Разом з тим, виходячи із положень ст. ст. 8 та 9 проекту, за якими передбачається запровадження Реєстру актів КСУ та Автоматизованої системи документообігу КСУ, вважаємо, що прийняття проекту матиме вплив на показники державного бюджету, що, відповідно до ч. 3 ст. 91 Регламенту Верховної Ради України, потребує відповідного фінансово-економічного обґрунтування.

Керівник Головного управління

С. Тихонюк

Вик. О. Карпенко, О. Мельник, В. Попович, І. Кунець

СЕДО ВЕРХОВНОЇ РАДИ УКРАЇНИ

Підписувач: ТИХОНЮК СВІТЛАНА АНДРІЙВНА
Сертифікат: 2B6C7DF9A3891DA104000000733B4200C444CE01
Дійсний до: 12.11.2021 23:59:59

Апарат Верховної Ради України
№ 16/03-2021/20787 від 26.01.2021

